

RAPORT Z WIZYTACJI **(powtórna ocena programowa - profil praktyczny)**

**dokonanej w dniu 23 września 2018 r. na kierunku *zarządzanie*
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości
i Administracji w Lublinie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Wiesław Ciechomski - członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 78/2017 Prezydium PKA z dnia 9 marca 2017 roku oraz w procesie odwoławczym w Uchwale Nr 241 Prezydium PKA z dnia 25 maja 2017 roku

W Uchwałach Nr 78/2017 i 241/2017 sformułowano następujące zarzuty w stosunku do poszczególnych kryteriów:

- 1. Kryterium jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia ocenione zostało na „znacząco”.**

W trakcie wizytacji ustalono, iż efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* w niewielkim zakresie odnoszą się do umiejętności, co z uwagi na praktyczny profil kształcenia ma istotne znaczenie. Zdecydowana ich większość jest bowiem typowa dla profilu ogólnoakademickiego. Efekty kształcenia powinny być zatem w większym stopniu ukierunkowane na profil praktyczny, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w programie studiów i treściach kształcenia, które powinny zostać zmodyfikowane, zaś siatka programowa wzbogacona o nauczanie takich zagadnień jak systemy ERP, CRM i z zakresu nowoczesnych metod i technik zarządzania.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Uczelnia zadeklarowała „korektę kierunkowych efektów kształcenia od roku akademickiego 2017/2018, także z uwzględnieniem uruchomionych cykli kształcenia. Procedury te zostaną przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów, a studenci zostaną o tym fakcie odpowiednio poinformowani”.

W przypadku studiów niestacjonarnych część studentów kształcona jest wyłącznie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Kształcenie to nie spełnia

warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Dz. U. Nr 188 poz. 1347, z późn. zm.). W szczególności efekty kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych, powinny być realizowane w warunkach rzeczywistych, a nie wirtualnych. Studenci mają dostęp do materiałów (plików pdf) zamieszczonych na platformie Moodle. W sylabusach nie wskazano, które przedmiotowe efekty kształcenia i treści kształcenia dla kursów e-learningowych mają być realizowane na zjeździe w Uczelni w sposób tradycyjny. Brak jest informacji o metodach weryfikacji postępów w osiąganiu efektów kształcenia dla treści realizowanych e-learningowo, a co za tym idzie brakuje w szczególności zapewnienia bieżącej kontroli postępów w nauce studentów. Ponadto nie jest monitorowana aktywność studentów, brakuje tej aktywności na forach dyskusyjnych, czatach, nie ma zaliczania kolejnych części materiału, itd. Oznacza to, że jest to forma blended – learning wspomagająca nauczanie tradycyjne, a nie je zastępujące. W ramach zajęć e-learningowych nie przewiduje się zjazdu otwierającego dany kurs, a także szkoleń studentów z zakresu obsługi platformy e-learningowej. Stwierdzono, że organizacja kształcenia jest nieprawidłowa, ponieważ przewiduje, że student na końcowym zjeździe realizuje zajęcia kontaktowe (ćwiczenia, warsztaty) dla danego przedmiotu oraz zdaje egzamin/zalicza ten przedmiot. W czasie wizytacji stwierdzono, że kadra nauczycieli akademickich nie jest przygotowana do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Z udostępnionych Zespołowi Oceniającemu PKA do analizy raportów kursów e-learningowych realizowanych w roku 2015/16 i semestrze zimowym 2016/17 wynika, że kursy ruszały z dużym opóźnieniem (od jednego do dwóch miesięcy), np. dla semestru zimowego 2015/16 - 22.11.2015 (Marketing), 27.11.2015 (Podstawy zarządzania), dla semestru letniego 2015/16 – 15.04.2016 (Zarządzanie kapitałem ludzkim), 12-13.05.2016 (Zachowania organizacyjne, Podstawy rachunkowości), na których zamieszczano tylko materiały PDF do studiowania. Na platformie zamieszczano tylko materiały PDF do studiowania, a studenci mieli kontakt z wykładowcą jedynie poprzez e-mail. Nie realizowano zakładanych efektów kształcenia z zakresu umiejętności.

Metoda kształcenia na odległość wymaga zapewnienia wirtualnego kontaktu z prowadzącym oraz dużej aktywności ze strony studenta, czego kursy te nie spełniały. Niezbędna jest zatem rzeczywista i systematyczna interakcja studentów z wykładowcami prowadzącymi dany przedmiot. Ważne są czaty, fora dyskusyjne i inne formy wymiany poglądów, przy czym aktywność studentów musi być systematycznie monitorowana i w miarę potrzeb stymulowana. Ponadto kształcenie w ramach e-learningu daje wiedzę, ale nie umiejętności, zatem na kierunku o profilu praktycznym zajęcia e-learningowe mogą dotyczyć tylko wybranych tematów, w przeciwnym razie nie zostaną osiągnięte efekty kształcenia w zakresie umiejętności. W sylabusach nie wskazano które treści są realizowane na zajęciach w formie tradycyjnej, a które na zajęciach e-learningowych.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Uczelnia podjęła działania naprawcze dotyczące kształcenia na odległość, w tym przygotowano projekt *„Regulaminu organizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie”*. Władze Uczelni zadeklarowały, że *„pełne dostosowanie kształcenia prowadzonego w trybie online do obowiązujących wymogów i standardów do czasu rozpoczęcia roku akademickiego 2017/2018”*. Prezydium przyjmuje do akceptującej wiadomości podjęte działania, stwierdzając, że przedstawiony przez Uczelnię materiał nie obejmuje zmian, które powinny zostać wprowadzone już w semestrze letnim 2016/2017 roku.

2. Kryterium **współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

W trakcie wizytacji stwierdzono, że Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie współpracuje z różnymi pracodawcami tylko w zakresie organizacji praktyk studenckich. W związku z przejściem z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny udział interesariuszy z otoczenia społeczno-gospodarczego, w szczególności w zakresie projektowania, opiniowania i ewaluacji programu kształcenia powinien zostać zwiększony.

Władze Uczelni zadeklarowały powołanie Rady Rozwoju WSPA, której celem ma być opiniowanie oferty dydaktycznej WSPA, a w szczególności nowych kierunków studiów wyższych i studiów podyplomowych; opiniowanie i wspieranie władz WSPA w podejmowaniu decyzji o charakterze strategicznym; współpraca z władzami WSPA w zakresie aktywizacji zawodowej studentów i absolwentów WSPA. Dodatkowo, dla każdego kierunku osobno zostanie powołana odpowiednia Rada Konsultacyjna, w skład której wejdą: prodekan ds. danego kierunku studiów – jako przewodniczący oraz od 5 do 10 przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Uczelnia wskazała, że zwołano posiedzenie Rady Konsultacyjnej kierunku, bez informacji o jej pracach. Brakuje natomiast jakichkolwiek informacji o powołaniu Rady Rozwoju WSPA. Ponadto Uczelnia „podjęła wstępne ustalenia zmierzające do zwiększenia liczby porozumień w zakresie prowadzenia 3-miesięcznych praktyk zawodowych, które pozwolą studentom na lepsze dostosowanie miejsca praktyk do swoich zainteresowań zawodowych”.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

1. Kryterium **jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

Program studiów i efekty kształcenia

W odpowiedzi na zarzut Polskiej Komisji Akredytacyjnej, dotyczący kierunkowych efektów kształcenia, Prodekan ds. kierunku wraz z kierunkowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia oraz Radą Konsultacyjną podjął i zakończył prace związane z przemodelowaniem efektów i wzmocnieniem w nich części praktycznej. Poprawione efekty kształcenia zostały przyjęte uchwałą Senatu z dnia 21 lutego 2017 roku i wprowadzone od dnia 1 października 2017 roku. Zmodyfikowany zestaw efektów w całości odzwierciedla kształcenie praktyczne na kierunku *zarządzanie*. Definiując zakładane efekty kształcenia, kierowano się zasadą zachowania spójności z efektami kształcenia dla obszaru kształcenia i dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany. Efekty kształcenia uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, wyposażają także studentów w niezbędną wiedzę do formułowania i rozwiązywania zadań z zakresu kierunku.

Należy wskazać, że kierunkowe efekty kształcenia wpisują się efekty określone w Polskiej Ramie Kwalifikacji, jednakże dla efektów z zakresu wiedzy, to jest: ZAZ_K_W01, ZAZ_K_W03, ZAZ_K_W07 oraz ZAZ_K_W089 użycie sformułowania absolwent zna i

rozumie „podstawowe” metody, zasady, pojęcia, czy ma „podstawową: wiedzę itp. jest nie zgodne z efektem uniwersalnym P6U_W: *w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi; różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności*. Ponadto, dla efektu z zakresu umiejętności brak wykorzystanie w opisie efektów sformułowań *innowacyjne, złożone* świadczy o braku zgodności z efektem P6U_U: *innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko*. Opis kierunkowych efektów kształcenia wymaga modyfikacji.

Rezultatem modyfikacji efektów kształcenia i programu studiów będzie to, że w ich wyniku absolwent kierunku *zarządzanie* będzie posiadał wiedzę m.in. w zakresie kwalifikacji menadżerów oraz stojących przed nimi zadań organizacyjnych, czego potwierdzeniem jest zakres tematyczny i forma prowadzenia zajęć z przedmiotu Kompetencje menadżerskie. W ramach przedmiotu w formie warsztatowej wykładowca omawia kwestie dotyczące budowania zespołu, zarządzania czasem, kierowania konfliktami w organizacji, podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów. Studenci w trakcie zajęć zajmują się analizami konkretnych przypadków, co pozwala na nabycie wiedzy w powyższym zakresie i uczy twórczego rozwiązywania problemów. Studenci zdobywają także wiedzę o zjawiskach zachodzących we współczesnych organizacjach i w ich otoczeniu, dzięki czemu absolwent potrafi określić metody i style rozwiązywania problemów w organizacji.

Absolwenci kierunku posiadają umiejętności kierowania i współdziałania w projektach wprowadzających określone zmiany w organizacji. Studenci w trakcie studiów przygotowują kilkanaście projektów, na które składają się: diagnoza problemu, określenie celu, zaplanowanie działań, analiza ryzyka oraz metody ewaluacji i monitoringu projektu. Przygotowanie projektów w tym zakresie pozwala na nabycie umiejętności zarządzania projektem w praktyce.

W większości przedmiotów weryfikacją osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności z danego przedmiotu jest przygotowanie przez studenta projektu zaliczeniowego. Część projektów przygotowywana jest wspólnie z firmami i instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Uczelnia współpracuje. Absolwenci potrafią interpretować funkcje zarządcze organizacji, w ramach przedmiotów uczą się wnioskować na podstawie wyników diagnoz i badań, potrafią dokonywać interpretacji wybranych współczesnych problemów finansów sektora publicznego oraz potrafią opracować i wdrożyć plan strategii rozwojowej przedsiębiorstwa. Ponadto studenci przygotowywani są do prowadzenia działalności gospodarczej. Kończąc studia, posiadają takie umiejętności, jak: umiejętność zarejestrowania działalności gospodarczej, prowadzenia analizy rynku, budowania relacji z klientami, pozyskiwania klientów i myślenia w kategoriach proprzedsiębiorczych.

W ramach kompetencji społecznych absolwenci potrafią pracować w grupie. Kompetencje te studenci zdobywają w trakcie prowadzonych warsztatów, ćwiczeń i analiz przypadków. Z uwagi na fakt, iż studenci w trakcie studiów przygotowują kilkanaście projektów, potrafią je tworzyć w różnych dziedzinach, m.in.: społecznych, gospodarczych, politycznych. W trakcie realizacji przedmiotu Zarządzanie projektami studenci uczą się profesjonalnego przygotowania i zarządzania projektami w oparciu o metodę CPM, poznają zasady prawidłowego przygotowania diagnozy problemu, formułowania celów zgodnie z zasadą SMART, przygotowania działań, będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i prowadzące do osiągnięcia celów. Potrafią zaplanować projekt w oparciu o poznane techniki, takie jak technika WBS czy technika PERT.

Zdobytą wiedzę, umiejętności i kompetencje student weryfikuje w trakcie praktyk zawodowych. Studenci dzięki praktykom poznają środowisko pracy oraz zapoznają się z

oczekiwaniami potencjalnych pracodawców. Po zaliczonych praktykach student potrafi prawidłowo wykonywać powierzone zadania, korzysta z zasobów organizacji, potrafi używać narzędzi pracy wykorzystywanych w danej organizacji. Dzięki praktykom nabywa doświadczenia zawodowego i rozwija swoje kompetencje profesjonalne. Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych odbywa się na podstawie sprawozdania z przebiegu praktyk oraz pisemnego zaświadczenia o odbyciu praktyk.

Wraz z nowo przyjętymi efektami kształcenia zmodyfikowany zostały program studiów i realizowane w jego ramach treści kształcenia. Program został wzbogacony m.in. o nauczanie takich zagadnień, jak systemy ERP, CRM i nauczanie nowoczesnych metod i technik zarządzania. Dodatkowo wprowadzono przedmioty praktyczne w języku obcym takie jak: Zarządzanie w hotelarstwie i Międzykulturowa komunikacja w biznesie. Za wprowadzeniem pierwszego przedmiotu przemawia fakt, iż studenci wyjeżdżają na praktyki zagraniczne do hoteli. Aby podjąć praktykę w takim hotelu, konieczne jest posiadanie wiedzy z zakresu hotelarstwa oraz umiejętności językowych w zakresie specjalistycznego słownictwa. W programie uwzględniono również zagadnienia z zakresu zarządzania nowoczesnymi technologiami, w związku z czym wprowadzono do programu przedmioty: *Metody ilościowe w zarządzaniu*, *Systemy informatyczne w zarządzaniu*, *Systemy CRM i ERP* oraz *Gry decyzyjne*, który ma charakter symulacyjny. Studenci korzystają z programów informatycznych, które wspomagają naukę kompetencji z obszaru podejmowania decyzji. Na 5 semestrze wprowadzono przedmioty związane z poszukiwaniem pracy i autoprezentacją. Zajęcia te, prowadzone w formie warsztatów, kształcą umiejętność nawiązywania relacji z pracodawcami, gdyż na warsztaty zapraszani są przedstawiciele takich instytucji, jak m.in. Wojewódzki Urząd Statystyczny czy Wojewódzki Urząd Pracy.

Kształcenie z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość

W odpowiedzi na zarzuty dotyczące kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość uczelnia podjęła działania mające na celu pełne dostosowanie wspomnianego wyżej kształcenia do warunków określonych w rozporządzeniach. Rektor Uczelni w zarządzeniu nr 83/R/WSPA/2016-2017 z dnia 14 września 2017 roku wyraził zgodę na prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a zarządzeniami nr 84/R/WSPA/2016-2017 i 85/R/WSPA/2016-2017 z dnia 14 września 2017 roku wprowadził Regulamin użytkowania platformy e-learningowej oraz zasady organizacji zajęć dydaktycznych na platformie e-learningowej.

Wszystkie efekty kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych realizowane są w warunkach rzeczywistych, w siedzibie Uczelni, zaś na platformie e-learningowej odbywają się jedynie zajęcia, mające formę wykładów lub projektów, służące osiągnięciu przez studentów efektów kształcenia z zakresu wiedzy. W kartach przedmiotów zaznaczone zostały treści kształcenia oraz efekty kształcenia, które mogą również być realizowane poprzez platformę e-learningową (karty przedmiotów zawiera załącznik nr 6 do niniejszego raportu).

Aktywność studentów na platformie e-learningowej jest stale monitorowana przez nauczycieli akademickich, którzy zgodnie z zarządzeniem nr 81/R/WSPA/2016-2017 Rektora Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie z dnia 14 września 2017 roku mają obowiązek m.in.:

- częstego logowania się na platformę w dowolnych godzinach, w celu sprawdzenia aktywności studenta oraz pozostawionych przez niego wiadomości, wpisów, rozwiązań zadań i innych zasobów;
- po każdej partii materiału zweryfikowania wiedzy studenta, wykorzystując do tego narzędzia platformy: quiz, zadanie otwarte, eseje, dyskusja na forum lub czacie;

- uatrakcyjnienia materiałów dydaktycznych pod względem treści, przeznaczenia i formy, wykorzystując do tego akty prawne, mapy, wykresy, zbiory zadań, prezentacje multimedialne, materiały graficzne itp.

Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość rozpoczynają się zjazdem w siedzibie Uczelni, ponadto studenci przez cały okres realizacji danego przedmiotu mają możliwość uczestniczenia w zajęciach z tego przedmiotu, prowadzonych w warunkach rzeczywistych. Studenci odbywają także szkolenie z zakresu obsługi platformy e-learningowej, którego program, zatwierdzony zarządzeniem Rektora nr 82/R/WSPA/2016-2017, obejmuje następujące moduły:

- przedstawienie architektury platformy.
- prezentacja możliwości działania platformy na urządzeniach mobilnych.
- komunikacja z wykładowcą i innymi studentami na platformie.
- omówienie kluczowej dla studentów Strefy Studenta danego kierunku, gdzie umieszczone są wszystkie najważniejsze informacje organizacyjne.

Dla studentów wszystkich roczników podczas pierwszego zjazdu organizowane są również szkolenia z webinarów, czyli wirtualnych spotkań studentów z wykładowcą. Program takiego szkolenia obejmuje następujące zagadnienia: prezentacja programu Office 365 oraz Skype wykorzystywanych do wirtualnych wykładów.

Wykładowcy również biorą udział w szkoleniu z zakresu obsługi platformy e-learningowej, którego program został zatwierdzony wspomnianym wyżej zarządzeniem Rektora i którego tematyka obejmuje: przedstawienie architektury i możliwości platformy oraz metod komunikacji ze studentami na platformie. Dla nauczycieli akademickich organizowane są również szkolenia z webinarów. Program takiego szkolenia obejmuje zagadnienia funkcjonalności Skype, potrzebnych w komunikacji wykładowca–student.

W celu sprawdzenia przygotowania kadry nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz zapewniania wysokiej jakości tych zajęć uregulowano kwestie związane z monitorowaniem aktywności nauczycieli akademickich na platformie e-learningowej. Zarządzeniem Rektora nr 74/R/WSPA/2016-2017 z dnia 12 września 2017 roku wprowadzone zostały zasady hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a Zarządzeniem Rektora nr 78/R/WSPA/2016-2017 z dnia 14 września 2017 roku zatwierdzone zostały zasady monitoringu aktywności nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W wyniku przyjęcia powyższych dokumentów aktywność nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia na platformie e-learningowej, monitorowana jest dwutorowo:

1. Przez Koordynatora Centrum Kształcenia Zdalnego, który sprawdza, czy prowadzący poinformował o celach i zakresie przedmiotu, terminowo rozpoczął kurs na platformie zdalnego nauczania, prowadził dyskusję ze studentami, wykorzystał narzędzia sprawdzające wiedzę, umiejętności i kompetencje studentów, terminowo przekazywał kolejne materiały dydaktyczne i odpowiadał na pytania studentów i komentował ich wypowiedzi na forach.
2. Przez dziekana, prodziekana lub wyznaczoną przez nich osobę, która hospitując dane zajęcia, sprawdza, czy prowadzący zajęcia informował o zasadach pracy na platformie zdalnego nauczania, precyzyjnie określił cele i zakres przedmiotu, jasno informował o kryteriach oceny, jasno i zrozumiale przekazał treści programowe, jasno informował o ważnych terminach, zachęcał studentów do dyskusji, odpowiadał na pytania studentów na forach i w merytoryczny sposób komentował ich wypowiedzi, zamieszczał podsumowania dyskusji, prowadził zajęcia w sposób pobudzający do twórczego myślenia i aktywnego zdobywania wiedzy, wykorzystywał narzędzia sprawdzające wiedzę studentów, w sposób

atrakcyjny realizował obszar przedmiotu. Ponadto w ramach hospitacji zajęć dydaktycznych na platformie e-learningowej hospitujący ocenia w sposób opisowy zawartość merytoryczną zajęć, atrakcyjność prowadzenia zajęć i umiejętność przekazywania wiedzy przez prowadzącego, formalne aspekty prowadzenia zajęć, kompetencje komunikacyjne oraz wykorzystanie narzędzia komunikacji synchronicznej przez prowadzącego. Arkusze monitoringu, przeprowadzonego w roku akademickim 2017/2018 dołączono do raportu z działaniami naprawczymi.

Na podstawie wyników z przeprowadzonego monitoringu oraz hospitacji sporządzane jest na koniec roku akademickiego sprawozdanie podsumowujące realizację zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które następnie zostaje przedstawione Senatowi Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie. Wstępne sprawozdanie z realizacji zajęć na platformie e-learningowej zostało pozytywnie zaopiniowane przez Senat Uczelni w dniu 14 maja 2018 roku. Senat pomyślnie zaopiniował Regulamin użytkowania platformy e-learningowej oraz organizację zajęć dydaktycznych na platformie e-learningowej w WSPA w Lublinie na rok 2018/2019.

2. Kryterium **współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

W odpowiedzi na zarzut dotyczący współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie podjęła działania, których efektem jest zwiększenie liczby porozumień w zakresie prowadzenia trzymiesięcznych praktyk zawodowych. Nowe porozumienia zostały zawarte z 16 podmiotami, to jest: Agencja Zaopatrzenia Technicznego REALL; Agencja Nieruchomości POSESJA; BKM Consulting; Colian Sp. z o.o.; Exlibra; Fundacja Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego; Fundacja Managerska CREATIVE; Grupa Tipmedia; Lubelskie Centrum Consultingu; Lubelskie Centrum Konferencyjne; Robert Sajnaj – LUTUR; Otex; Synergia; VIP for You Agencja Managerska; Voal oraz ZUS w Lublinie.

Ponadto, Uczelnia umożliwia studentom kierunku *zarządzanie* odbywanie praktyk zawodowych w ramach współrealizowanego z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego projektu pozakonkursowego o charakterze koncepcyjnym pt. „Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych” POWER Oś III Szkolnictwo Wyższe dla gospodarki i rozwoju I edycja. Uczestnikami praktyk zawodowych w ramach projektu są studenci II i III roku – wszystkich kierunków i trybów studiów. Studenci trybu stacjonarnego mają prawo wystąpić o indywidualny tryb studiów. Praktyki trwają 6 miesięcy. Studenci otrzymują stypendium miesięczne w wysokości 2300 zł netto od drugiego do szóstego zrealizowanego miesiąca praktyk. W ramach projektu Studenci realizują (bądź już zrealizowali) praktyki w 8 instytucjach.

W celu konsultacji bieżącej i planowanej oferty dydaktycznej WSPA oraz wspierania Władz WSPA w podejmowaniu decyzji o charakterze strategicznym zarządzeniem Rektora nr 23/R/WSPA/2016-2017 z dnia 13 marca 2017 roku (załącznik nr 17) powołana została Rada Rozwoju WSPA, przemianowana następnie zarządzeniami Rektora nr 34/R/WSPA/2016-2017 i 35/R/WSPA/2016-2017 z dnia 18 maja 2017 roku na Konwent Rozwoju. W skład Rady Rozwoju weszły następujące osoby: Dyrektor Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów, Urząd Miasta Lublin; Starosta Powiatu Lubelskiego; Marszałek Województwa Lubelskiego; Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie; Sekretarz Województwa Lubelskiego; Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie; Dyrektor Zarządzający Instytutu Rozwoju Szkolnictwa Wyższego; Konsul Honorowy Austrii w Lublinie, twórca Lubelskiej Akademii Rozwoju; właściciel portalu Wydarzysie.pl, fundator Fundacji na rzecz rozwoju

„Inspirator”; Prezes Stowarzyszenia Aktywna Europa, właściciel Kancelarii Filipek & Kamiński; Prezes Zarządu Synergia Sp. z o.o.; Prezes Wytwórni Makaronu Domowego POL-MAK S.A.; Store Manager Lublin IKEA Retail Sp. z o.o.; Dyrektor Sii Delivery Center w Lublinie; Prezes Zarządu Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego; Prezes Zarządu URSUS S.A.; Asseco Business Solutions; Dyrektor Generalny Perła Browary Lubelskie S.A. W skład Rady Rozwoju weszło 18 osób reprezentujących najczęściej szczebel kierowniczy największych firm regionu, władz samorządowych i stowarzyszeń. Radą kieruje Rektor WSPiA w Lublinie.

W skład Konwentu Rozwoju weszły osoby będące wcześniej członkami Rady Rozwoju, a dodatkowo powołany został Przewodniczący Honorowy, którym została Dyrektor Muzeum Zamku Lubelskiego w Lublinie. Radę Rozwoju WSPA tworzą osoby o znaczącym dorobku zawodowym. W jej pracach aktywnie uczestniczą przedstawiciele władz samorządowych (Dyrektor Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów, Urząd Miasta Lublin; Starosta Powiatu Lubelskiego; Marszałek Województwa Lubelskiego; Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie; Sekretarz Województwa Lubelskiego; Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie). Z kolei 12 członków Rady, a więc zdecydowaną większość składu, stanowią przedstawiciele sektora przedsiębiorstw.

Pierwsze posiedzenie Konwentu Rozwoju odbyło się w dniu 31 maja 2017 roku. Podczas posiedzenia omówione zostały możliwości zaangażowania się poszczególnych członków Konwentu w działalność WSPA. Przedstawiciele przedsiębiorstw zaproponowali m.in. współpracę w zakresie budowania specjalności związanej z marketingiem, oferując zarówno wsparcie przy realizacji projektów marketingowych, budowaniu programów studiów, jak i organizacji praktyk studenckich. Przedstawiciele władz samorządowych poinformowali z kolei, iż w związku z umiędzynarodowieniem Uczelni widzą ogromną możliwość współpracy poprzez zaangażowanie studentów pochodzących z krajów ościennych, w szczególności z Białorusi. Dostrzegalna potrzeba podejmowania wielopłaszczyznowej dyskusji dotyczącej kierunków kształcenia przyszłych absolwentów oraz ogromna efektywność rozmów z członkami Konwentu Rozwoju upewniła Władze WSPA w Lublinie w przekonaniu, iż współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest niezbędna do lepszego funkcjonowania Uczelni. W związku z powyższym zaplanowano kolejne posiedzenia i konsultacje w ramach Konwentu Rozwoju.

W roku akademickim 2017/2018 posiedzenie Konwentu Rozwoju odbyło się w dniu 19 czerwca 2018 roku. Podczas spotkania poruszone zostały kwestie związane ze współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym, planami dotyczącymi utworzenia nowych kierunków studiów, zawodami deficytowymi i nadwyżkowymi, zapotrzebowaniem lubelskiego rynku pracy na absolwentów studiów wyższych, a także poruszono problematykę wchodzenia absolwentów-cudzoziemców na rynek pracy.

Konwent Rozwoju stanowi organ doradzący nie tylko w sprawach kierunku *zarządzanie*, ale także innych kwestii ogólnouczelnianych. Dla kierunku *zarządzanie* powołana została Zarządzeniem Dziekana Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych nr 4/DWNSiH/2015-2016 natomiast osobna Rada Konsultacyjna, w skład której weszło 6 osób. Na posiedzeniach Rady Konsultacyjnej były omówione sprawy dotyczące kierunkowych efektów kształcenia oraz programu studiów, w tym specjalności. W wyniku prac Rady Konsultacyjnej ustalony został projekt efektów kształcenia, zatwierdzony następnie uchwałą Senatu WSPA, oraz program studiów, przyjęty następnie uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych.

Ponadto przeprowadzono wiele konsultacji z przedstawicielami innych firm i instytucji, które nie wchodzi w skład Rady Konsultacyjnej. Bardzo pomocni w procesie projektowania, opiniowania i ewaluacji kształcenia są partnerzy kierunku *Zarządzanie*. Z partnerami wywodzącymi się ze środowiska biznesu, administracji publicznej oraz

organizacji pozarządowych prodziekan i wykładowcy są w stałym kontakcie, wymieniają się opiniami i sugestiami w zakresie procesu kształcenia. Oprócz stałych posiedzeń Rady Konsultacyjnej, odbywających się w siedzibie Uczelni, mają miejsce cykliczne spotkania prodziekana oraz kadry kierunku w firmach współpracujących z kierunkiem, takich jak np. YPSILON Consulting Trade & PR, czy Axor Industry EU Sp. z o.o. Relacje z podmiotami biznesowymi i organizacjami społecznymi służą doskonaleniu i unowocześnianiu treści poszczególnych przedmiotów, programu studiów i oferowanych specjalności.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Oprócz opisanych wyżej zmian, w okresie między przeprowadzeniem przez Zespół Wizytujący PKA oceny a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia, w Uczelni dokonane zostały zmiany, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia – zarówno w wymiarze ogólnouczelnianym, jak dla samego kierunku *Zarządzanie*.

W zakresie wsparcia, zapewnianego studentom w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy, zgodnie z zaleceniami Polskiej Komisji Akredytacyjnej zbadane zostało funkcjonowanie aktualnego systemu rozpatrywania skarg i wniosków, w efekcie czego wdrożona została procedura regulująca zasady działania powyższego systemu. Dokumentem wprowadzającym procedurę jest Zarządzenie Rektora nr 75/R/WSPA/2016-2017 z dnia 12 września 2017 roku w sprawie wprowadzenia procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.

W związku z zaleceniem Polskiej Komisji Akredytacyjnej dotyczącym warunków przenoszenia i uznawalności zajęć zaliczonych przez studenta w jednostce organizacyjnej uczelni macierzystej lub w innej uczelni, w tym zagranicznej, w roku akademickim 2017/2018 wprowadzono Zarządzenie Rektora nr 79/R/WSPA/2016-2017 w sprawie uznawania efektów kształcenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji, a następnie uchwałą Senatu WSPA przyjęto nowy Regulamin studiów wyższych.

W związku z zaleceniem Polskiej Komisji Akredytacyjnej dotyczącym pełnej realizacji procedur Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, dokonania zaplanowanej oceny pracowników Uczelni, a także prowadzenia systematycznej oceny skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Założyciel Uczelni, w porozumieniu z WSPA w Lublinie, podjął decyzję o zmianie Statutu Uczelni, w ramach której uszczegółowił przepisy dotyczące oceny okresowej nauczycieli akademickich, w tym dodał do Statutu załącznik „Formularz oceny okresowej nauczycieli akademickich w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie”. W ramach realizacji powyższej oceny Zarządzeniem Rektora nr 73/R/WSPA/2016-2017 z dnia 12 września 2017 roku (załącznik nr 33) wprowadzone zostały zasady hospitacji zajęć dydaktycznych, a Zarządzeniem Rektora nr 74/R/WSPA/2016-2017 z dnia 12 września 2017 roku wprowadzone zostały zasady hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W ramach procedur Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia powołany został także kierunkowy Zespół ds. jakości kształcenia dla kierunku *Zarządzanie*.

W ramach prac przeprowadzony został okresowy przegląd i modyfikacja programu kształcenia. Pod koniec roku akademickiego 2016/2017 przeprowadzona została także ankietyzacja wśród studentów, mająca na celu m.in. ocenę funkcjonowania administracji uczelnianej, ocenę infrastruktury uczelni i zasobów materialnych, ocenę dostępności i aktualności informacji o procesie kształcenia, ocenę kadry dydaktycznej, ocenę osiągania efektów kształcenia i metod ich weryfikacji. Na podstawie przeprowadzonych ankiet Pełnomocnik Rektora ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia opracował raporty, które posłużyły Władzom Uczelni oraz Wydziału do podjęcia działań doskonalących funkcjonowanie i realizację wymienionych wyżej elementów procesu kształcenia. W roku akademickim 2017/2018 ankietyzacja rozpoczęła się w maju 2018 roku i trwa nadal.

Ponadto powołany został kierunkowy Pełnomocnik ds. praktyk zawodowych (załącznik nr 38), który zgodnie z procedurą zobligowany jest do przygotowania do dnia 10 września danego roku akademickiego sprawozdania z osiągania efektów kształcenia w zakresie praktyk zawodowych. Ponadto, na podstawie raportów generowanych na platformie ministerialnej z wykorzystaniem danych agregowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przeprowadzony został monitoring losów zawodowych absolwentów WSPA.

W celu wsparcia realizacji między innymi wspomnianych wyżej zadań, związanych z Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia oraz nadzorowania całego procesu kształcenia w Uczelni, w dniu 9 listopada 2017 roku, uchwałą Założyciela Uczelni (załącznik nr 40) powołany został Prorektor ds. organizacji i kształcenia dr Maria Mazur. W dniu 18 kwietnia 2018 roku Senat Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie przyjął z kolei uchwałę nr 302/2018, wprowadzającą wytyczne w zakresie projektowania programów studiów, obowiązujących od roku akademickiego 2018/2019, dzięki której modyfikację programów studiów objęto dodatkowymi regulacjami, ujednolicającymi formalne kwestie programów na poziomie całej Uczelni lub całego Wydziału.

Dodatkowo podczas wizytacji Zespół przeanalizował tematykę 41 prac licencjackich obronionych w roku akademickim 2017/2018. Funkcje promotora powierzono 7 wykładowcom, w tym: 1 prof. dr hab., 1 dr hab. inż. oraz 5 dr inż. Tematyka prac koncentrowała się na zagadnieniach zarządzania zasobami ludzkimi, komunikacji marketingowej, instrumentów promocji i merchandisingu. Oceny wystawiane studentom za prace dyplomowe nie są zawyżane. Struktura ocen jest prawidłowa. Na dyplomie ze studiów 10/41 studentów uzyskało ocenę bardzo dobrą. W przypadku dwóch wylosowanych do kompleksowej analizy prac dyplomowych należy podkreślić, że ich poziom merytoryczny jest dobry. Prace te miały charakter teoretyczno-empiryczny i właściwie weryfikowały końcowe efekty kształcenia na studiach I stopnia. Ich recenzje zostały sporządzone poprawnie, a oceny wystawione przez opiekunów naukowych i recenzentów nie są zawyżone.

Ponadto przeanalizowano prace etapowe (zaliczeniowe i egzaminacyjne) z następujących przedmiotów:

„Finanse publiczne” – 14 prac egzaminacyjnych składających się z 7 pytań opisowych;

„Finanse przedsiębiorstw” – 14 prac zaliczeniowych polegających na obliczeniu: wielkości kapitałów, wskaźników płynności, wskaźników rentowności oraz wskaźników rotacji należności i zobowiązań;

„Finanse przedsiębiorstw” – 11 prac egzaminacyjnych składających się z 7 pytań opisowych;

„Diagnozowanie przedsiębiorstw - 11 prac egzaminacyjnych składających się z 2 pytań opisowych i jednego zadania.

Poziom merytoryczny prac etapowych jest przeciętny

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

W wyniku powtórnej oceny programowej Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, iż Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji przeprowadziła skuteczne działania naprawcze, w wyniku których właściwie dostosowano program kształcenia do wymogów profilu praktycznego modyfikując kierunkowe efekty kształcenia, plan studiów, praktyki zawodowe. Obecnie kryterium jakościowe dotyczące kryteriów: 1. *Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni* oraz 2. *Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia* uzyskało ocenę w pełni. Działania podjęte w zakresie intensyfikacji współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym zaowocowały rozszerzeniem listy instytucji realizujących praktyki zawodowe, budową Konwentu Rozwoju i Rady Konsultacyjnej kierunku, a pierwsze efekty pracy tych organów pozwalają zmienić ocenę dla kryterium 5 - *Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia* na ocenę w pełni, co uzasadnia wydanie końcowej oceny pozytywnej.

Wszystkie powyżej opisane działania pozytywnie wpływają na poprawę jakości procesu kształcenia i wzmacniają argumentację o zmianach ocen dla kryteriów 1, 2 i 5 z oceny „zadowolająca” na ocenę „w pełni”.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej Zadowolająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Zadowolająco	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowolająco	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Zadowolająco	W pełni